

بحران مصرف انرژی در کشور

طرح جامع گاز یا طرح جامع انرژی

روند کنونی مصرف گاز در کشور نگران کننده است و به نظر می‌رسد منطقی‌سازی قیمت‌ها تنها گزینه پیش رو باشد.

رییس کمیسیون انرژی مجلس از تدوین طرحی خبر داده است که هدف از آن ساماندهی وضعیت تولید، صادرات و مصارف متفاوت گاز در کشور است.

به گفته حمیدرضا کاتوزیان، این طرح یک فوریتی شورای اقتصاد را موظف ساخته ظرف مدت چهار ماه گزارش جامعی درباره منابع گازی کشور و میزان مصرف در حوزه‌های مختلف صنعتی، خانگی و تزریق به چاه‌های نفت و نیز متوازن‌سازی بهره‌برداری از منابع گازی کشور تهیه و ارائه کند.

رییس کمیسیون انرژی مجلس معتقد است در صورت تحقق این مهم می‌توانیم تراز جامع و کاملی از وضعیت منابع گازی و میزان مصرف در حوزه‌های مختلف برای ۲۵ سال آینده کشور تهیه و بر اساس آن، برنامه‌ریزی‌های لازم را برای افزایش تولید و صادرات و نیز کاهش مصرف داشته باشیم.

تراز گاز کشور، بخش مصرف

طی سال‌های اخیر، تراز گاز کشور در مقطعی خاص - خصوصاً به هنگام آفت شدید و ناگهانی دمای هوا در کشور - شاهد کمبود بوده است. هرچند کمبودها در کوتاه‌مدت و با اتخاذ سازوکارهای

در این سرفصل همچنین می‌خوانید:

۶۶ نفت اکتبر

۶۷ مسکو در کمین واشنگتن

۶۸ تحولات انرژی

۶۸ طرح ماه

جهانی را پشت سر گذاشته و ادبیات جدیدی را در حوزه مصرف انرژی ایجاد کند؛ ادبیاتی که مبنای آن برخورداری از انرژی رایگان و فراوان برای هر مصرف‌کننده در هر بخش (خانگی، تجاری و عمومی، صنعتی، نیروگاهی و اخیراً حمل‌ونقل) می‌باشد. آنچه که در واقع در این بخش روی داده، ایجاد تقاضا در نتیجه قیمت ناچیز گاز طبیعی در میان مصرف‌کنندگان است و با توجه به مکانیزم قیمت‌گذاری موجود، تقاضا تنها و تنها مسیر رشد تصاعدی خود را مدنظر دارد. این در شرایطی است که بخش مهمی از سیاست‌های تخصیص بهینه منابع در اقتصاد امروز از طریق مکانیزم قیمت صورت می‌گیرد.

حرکت به سوی قیمت‌های واقعی‌تر از مهمترین اهرم‌هایی است که توجه به آن طی سال‌های اخیر می‌توانست روند فزاینده مصرف را کنترل نماید و یکی از مهمترین کانون‌ها را برای نقطه آغاز این حرکت، باید مجلس شورای اسلامی و بخصوص کمیسیون انرژی دانست. چنانچه این امر طی سال‌های گذشته مورد توجه نمایندگان و اعضای کمیسیون‌های انرژی و اقتصادی قرار گرفته بود، قطعاً حوزه مصرف گاز شاهد بروز شرایطی مانند آنچه که امروز در این بخش در حال وقوع است نبود.

نابسامانی در حوزه مصرف، ویژگی اصلی شرایطی است که امروز بخش گاز کشور با آن مواجه می‌باشد. ایجاد انبوهی از صنایع به شدت انرژی‌بر با راندمان بسیار پایین، همراه با نیروگاه‌هایی که از راندمان‌های بسیار پایین مصرف برخوردار هستند، در کنار مصرف خارج از استاندارد در بخش‌های خانگی، تجاری و عمومی موجب پیدایش شرایط

فوق‌العاده عملیاتی رفع شده و مشکل به چند روز در طی سال محدود شده است، اما بدیهی است در میان‌مدت و بلندمدت، تداوم عواملی که موجب بروز این شرایط شده می‌تواند دامنه کمبود را توسعه دهد. بر این اساس، شناخت و تعیین این عوامل نقش مهمی در ترسیم چشم‌انداز آتی صنعت گاز خواهد داشت.

مهمترین دلیل بروز شکاف فزاینده بین عرضه و تقاضای گاز طبیعی را در کشور باید رشد سریع مصرف در بخش‌های مختلف دانست که در نتیجه قیمت‌های نسبتاً رایگان گاز طبیعی ایجاد شده است. قیمت پایین گاز طبیعی، از یک سو رشد دو رقمی مصرف را در بخش‌های مصرف‌کننده به دنبال داشته و از سوی دیگر، عطش دیگر مصرف‌کنندگان را که به هر دلیل تاکنون به شبکه انتقال گاز کشور دسترسی نداشته‌اند برای برخورداری از این حامل انرژی پاک و ارزان‌قیمت به شدت افزایش داده است. توسعه سریع برنامه‌های گازرسانی طی سال‌های اخیر که در نتیجه افزایش تقاضا برای گاز طبیعی در بخش‌های مختلف ایجاد شده است، موجب شده تا رشد مصرف گاز طبیعی در ایران رکوردهای

فعلی شده است. ضمن این که تمایل شدید برخی نمایندگان و مسئولان برای توسعه سریع گازرسانی به روستاها و شهرهای دورافتاده در بروز عدم توازن موجود سهم قابل ملاحظه‌ای داشته است.

تراز گاز، بخش تولید

در واقع، بخش تولید گاز به اندازه بخش مصرف از مساعدت‌های مراکز سیاستگذار حوزه انرژی، بخصوص مجلس برخوردار نشده است. عمده‌ترین منبع تولید گاز ایران، میدان گازی پارس جنوبی است که طی سال‌های اخیر به دلایل مختلف تأخیرهایی در روند بهره‌برداری از طرح‌های توسعه این میدان عظیم مشترک مشاهده شده است. هرچند صنعت نفت و بخصوص بخش تولید نفت و گاز در کانون تحریم‌های وسیع بین‌المللی قرار دارند، اما مساعدت نهادهای سیاستگذار، بخصوص مجلس می‌توانست سرعت بیشتری را در این بخش ایجاد کند. بدیهی است هرگونه تأخیر در بهره‌برداری

از منابع این میدان، به معنای تخصیص سهم بیشتر به شریک قطری است که طی سال‌های اخیر به لطف منابع سرشار گاز پارس جنوبی به بزرگ‌ترین صادرکننده گاز طبیعی مایع (الان‌جی) تبدیل شده و طرح‌های تولید فرآورده‌های گازی خود را یکی پس از دیگری با

شرکای آمریکایی و اروپایی کلید می‌زند. با این حال، توسعه خطوط انتقال گاز و سیستم‌های توزیع در اقصی نقاط شهرها و روستاهای کشور از سرعت بسیار بالایی طی سال‌های اخیر برخوردار بوده است. بدون توجه به مسایل فوق، تهیه طرح جامع و یا هر طرح، استراتژی و راهبرد برای صنعت گاز، گره‌ای از مشکلات موجود این صنعت باز نخواهد کرد.

طرح جامع گاز یا انرژی

نکته مهم قابل ملاحظه در این خصوص آن است که تهیه هر طرحی در خصوص بررسی شرایط مصرف و تولید گاز طبیعی در کشور، بدون توجه به سبد انرژی مصرفی کل کشور و دیگر حامل‌های انرژی

فاقد قابلیت اثرگذاری و اجرایی کافی خواهد بود. سبد انرژی مصرفی کشور در حال حاضر در بخش‌های مختلف، مشتمل بر فرآورده‌های نفتی (بنزین، نفت سفید، گاز مایع، نفت‌گاز، نفت کوره)، گاز طبیعی، برق و انرژی‌های تجدیدپذیر - به میزان ناچیز - است. توسعه سهم گاز طبیعی، حفظ آن در سطح موجود و یا احتمالاً کاهش آن منوط به برآورد دقیقی از روند کلی مصرف و تقاضای انرژی در کشور است و گاز طبیعی، تنها یکی از حامل‌های انرژی تأمین‌کننده تقاضای کل انرژی و البته مهمترین آنها است. لذا بدون تعیین سهم بهینه گاز طبیعی در تأمین انرژی بخش‌های مختلف مصرف‌کننده، نمی‌توان به راهبرد روشنی در زمینه تخصیص منابع موجود گاز کشور دست یافت.

بررسی وضعیت عرضه و تقاضای گاز طبیعی و آنچه که در طرح مجلس مدنظر است، تنها به عنوان یکی از بخش‌های مدل جامع انرژی کشور می‌تواند زمینه‌ساز سیاستگذاری مؤثر در بخش انرژی باشد

و تصمیم‌سازی را در این بخش تسهیل کند. بررسی این سهم بدون در نظر گرفتن سهم سایر حامل‌های انرژی و اجزای دیگر مدل جامع انرژی کشور، فاقد جامعیت لازم خواهد بود. ■

نفت اکتبر

گزارش «اقتصاد ایران» از بازار جهانی نفت

بورس نیویورک، قیمت نفت خام وست تگزاس اینترمدیت برای تحویل در ماه نوامبر با ۲/۱۲ دلار افزایش به بشکه‌ای ۶۹/۷۷ دلار رسید. آژانس بین‌المللی انرژی در آخرین گزارش خود اعلام کرد میزان تقاضای جهانی نفت در سه ماهه آخر سال جاری و سال آینده، بیش از حد انتظار بهبود خواهد یافت.

متوسط قیمت نفت خام ایران (اول تا ۹ اکتبر) دلار

منطقه	نفت سبک	نفت سنگین
آسیا	۶۹/۳۵	۶۸/۲۸
شمال غربی اروپا	۶۷/۳۵	۶۹/۹۱
مدیترانه	۶۶/۲۳	۶۵/۶۳
آفریقای جنوبی	۶۶/۶۳	۶۶/۱۸
میانگین وزنی	۶۸/۳۸	۶۷/۷۲

بشکه‌ای ۷۲/۲۴ دلار صعود کرده و تا بشکه‌ای ۷۰/۶۲ دلار اُفت کرده بود. در همین بازار، قیمت سوخت حرارتی برای تحویل در ماه نوامبر با اندکی افزایش به ۱/۸۵ دلار در هر گالن بالغ شد. گفتنی است در بازار مزبور در پی اقدام معامله‌گران برای فروش محموله‌های گاز برای تثبیت سوخت خود، قیمت‌های گاز به شدت کاهش یافت. قیمت گاز طبیعی برای تحویل در ماه نوامبر با ۱۹/۳ سنت کاهش به ۴/۷۷ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو رسید. در بازار ICE لندن قیمت نفت خام برنت دریای شمال، برای تحویل در ماه نوامبر با ۲۳ سنت افزایش به ۷۰ دلار در هر بشکه رسید.

قیمت این نفت خام هم بین ۶۵/۸۵ تا ۷۰/۴۵ دلار برای هر بشکه در نوسان بود. شایان ذکر است در ۸ اکتبر در پی افزایش شاخص بورس نیویورک و کاهش ارزش دلار، قیمت نفت حدود ۳ درصد افزایش یافته بود. در بازار

در پی افزایش امید به بهبود شرایط اقتصادی و احتمال افزایش میزان تقاضای جهانی نفت، قیمت‌های نفت در ابتدای اکتبر اندکی افزایش یافت. در بازار نیویورک، قیمت نفت خام وست تگزاس اینترمدیت برای تحویل در ماه نوامبر با ۸ سنت افزایش به ۷۱/۷۷ دلار در هر بشکه رسید. این قیمت در طول معاملات ۹ اکتبر تا سطح

قیمت نفت خام ایران در ۹ اکتبر دلار

منطقه	نفت سبک	نفت سنگین
آسیا	۶۹/۹۹	۶۸/۹۲
شمال غربی اروپا	۶۸/۵۹	۶۸/۱۵
مدیترانه	۶۷/۴۷	۶۶/۸۷
آفریقای جنوبی	۶۷/۸۷	۶۷/۴۲
میانگین وزنی	۶۹/۲۴	۶۸/۵۴

استخراج: اقتصاد ایران از امور بین‌الملل شرکت ملی نفت

استخراج: اقتصاد ایران از امور بین‌الملل شرکت ملی نفت